

MAAELUMINISTEERIUM

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapirkondadesse

Eesti maaelu arengukava 2014–2020 meetme 16.4 „Lühikesed tarneaahelad ja kohalike turgude arendamine“ I taotlusvoorude rakendusanalüüs

Jaanus Joasoo

*kaubanduse ja põllumajandussaadusi töötleva tööstuse osakond / peaspetsialist
Tallinn 2016*

Sisukord

1	Sissejuhatus.....	3
2	Toetuse taotlemine ja määramine	4
3	Toetatud tegevused.....	4
4	Toetuse saajate asukohajärgne analüüs.....	6
5	Toetuse saajate juriidiline vorm.....	6
6	Meetme indikaatorid ja sihttasemete saavutamine	7
7	Kokkuvõte.....	8

1 Sissejuhatus

Käesolevas rakendusanalüüsis analüüsitakse „Eesti Maaelu Arengukava 2014-2020“ meetme 16 „Koostöö“ allmeetme 16.4 „Lühikesed tarneahelad ja kohalike turgude arendamine“ raames antud toetust. Rakendusanalüüsi koostamisel kasutati peamiselt 18. mai 2016 aasta seisuga saadud andmeid Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametilt (edaspidi PRIA).

Meetme üldeesmärgiks on põllumajanduse, toidu- ning erametsasektoris jätkusuutlikkuse suurendamine ning innovatsiooni kiirendamine põllumajanduse, toidutootmise ja töötlemise ning metsanduse valdkondades. Spetsiifilisteks eesmärkideks on toidu tootmise ja töötlemise tarneahela toimimise parandamine, põllumajandustoodete tootjate ja töötlejate turujõu suurendamine, koostöö arendamine teaduse, tootmise ja töötlemise vahel, sh infovahetus ning innovaatilisuse suurendamine põllumajandustoodete tootmisel ja töötlemisel.

Allmeetme 16.4 eesmärgiks on arendada põllumajandustoodete ja toidu turustamisvõimalusi kohalikel turgudel. Kohaliku turu all mõeldakse seda, kui tootmine või töötlemine ja lõpptarbijale müümine toimub 255 km raadiuses. Lühikeste tarneahelate eesmärgiks on toetada selliseid põllumajandustoodete ja toidu turustamisele suunatud projekte, milles tootja ja tarbija vahel ei ole rohkem kui üks vahendaja.

Meedet rakendatakse maaeluministri 9. septembri 2015.a. määruse nr 3 „Lühikeste tarneahelate või kohalike turgude kaudu põllumajandustoodete ja toidu turustamisvõimaluste arendamise toetus“ alusel.

Lühikeste tarneahelate või kohalike turgude kaudu põllumajandustoodete ja toidu turustamisvõimaluste arendamise toetust rahastatakse 89% ulatuses Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) ning 11% ulatuses Eesti riigi riigieelarvest. Arengukava meetme „Koostöö“ kogueelarve on 18,7 miljonit eurot, millest Euroopa Liidu osa on 89% (16,643 miljonit eurot) ja Eesti riigi kaasfinantseering 11% (2,057 miljonit eurot).

Allmeetme „Lühikesed tarneahelad ja kohalike turgude arendamine“ eelarve on 4 miljonit eurot, millest Euroopa Liidu osa on 89% (3,56 miljonit eurot) ja Eesti riigi kaasfinantseering 11% (0,44 miljonit eurot).

Allmeetme esimene taotlusvoor toimus 23. novembrist kuni 30 novembrini 2015. Kokku esitati toetuse saamiseks 22 avaldust ning nendes taotletud toetuse kogusumma oli 2 910 123,42 eurot. Menetlemise tähtajaks oli 8. aprill 2016 ning meetme raames rahuldati 8 taotlust, kogusummas 1 167 438,80 eurot.

2 Toetuse taotlemine ja määramine

Meetme 16.4 esimene taotlusvoor toimus ajavahemikus 23. november 2015. a kuni 30 november 2015. a.

Toetuse taotlusi võeti vastu posti teel PRIA keskuse aadressil Tähe 4, Tartu 51010 ja elektrooniliselt e-posti aadressil info@pria.ee.

Toetuse taotlemiseks tuli esitada PRIA-le vormikohane avaldus. Taotluste rahuldamise otsuste tegemise tähtajaks oli 8. aprill 2015 a.

Esimese taotlusvooru eelarve oli 1,24 miljonit eurot, mis moodustab 31 % kogu meetme eelarvest (4 miljonit eurot).

Esimeses taotlusvoorus esitati kokku 22 taotlust, millest rahuldati 8 ehk umbes 36% esitatud taotlustest. Taotlusi esitati kogusummas 2 910 123,42 eurot, mis ületas taotlusvooru eelarvet rohkem kui kaks korda.

Tabel 1

Esitatud taotluste arv	Rahuldatud taotluste arv	Taotletud toetuse summa (€)	Määratud toetuse summa (€)	Määratud toetuse osakaal eelarvest	Keskmine määratud toetuse summa (€)
22	8	2 910 123,42	1 167 483,80	94,15%	145 935,48

Allikas: PRIA

3 Toetatud tegevused

Meetmest 16.4 võib toetust taotleda kuni viie aasta pikkuse projekti elluviimiseks, mille eesmärgiks on lühikeste tarneahelate või kohalike turgude kaudu Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisaga hõlmatud põllumajandustoodetest I lisaga hõlmatud või I lisaga hõlmamata toodete turustamisvõimaluste arendamine.

Lühikeste tarneahelate või kohalike turgude kaudu turustamisel ei tohi tootja ja lõpptarbija vahel olla rohkem kui üks vahendaja või toote tootmine, töötlemine ja lõpptarbijale müük peab toimuma 255 kilomeetri raadiuses.

Projekti elluviimisel on toetatavad järgnevad tegevused:

- toodete turustamiseks vajaliku seadme ostmine ja paigaldamine;
- toodete turustamiseks vajaliku lao- või müügi pinna üürimine või rentimine;
- toodete turustamiseks ja müügi edendustegevuste elluviimiseks vajaliku välitelgi ostmine või rentimine;
- toodete turustamiseks vajaliku lao- või müügi pinna parendamine;
- toodete turustamiseks vajaliku haagise ostmine või rentimine;
- toodete turustamiseks vajaliku tarkvaralahenduse ostmine;
- toetatavate tegevuste elluviimisega seotud isikliku sõiduauto kasutamise kulud;

- toetatavate tegevuste elluviimise eesmärgil transporditeenuse ostmine;
- projekti tutvustavad müügiedendustegevused.

Projekti tutvustavate müügiedendustegevuste puhul on toetatavad järgmised tegevused:

- toidumesside, -festivalide või -laatade korraldamine ja nendel osalemine;
- teabe levitamine, mille eesmärk on suurendada üldsuse teadlikkust lühikeste tarneahelate ja kohalike turgude kaudu turustatavatest toodetest.

Lisaks on toetatavad ka projekti elluviimiseks vajaminevate haldamise ja projekti juhtimisega seotud kulud.

Tabel 2

Tegevuse nimetus	Taotletud tegevuste arv	Taotletud toetuse summa	Määratud toetuse summa	Määratud toetuse summa (€ / tegevus)	Määratud toetuse jagunemine tegevuste lõikes
Isikliku sõiduauto kasutamine toetatavate tegevuste elluviimiseks	21	83 447,20	53 938,20	8 989,70	4,62%
Projekti haldamisega seotud kulud	35	80 058,76	31 655,84	4 522,26	2,71%
Projekti juhtimisega seotud kulud	20	695 434,00	271 950,08	33 993,76	23,29%
Teabe levitamine, mille eesmärk on suurendada üldsuse teadlikkust lühikeste tarneahelate ja kohalike turgude kaudu turustatavatest toodetest	52	606 538,95	279 014,95	23 251,25	23,90%
Toetatavate tegevuste elluviimise eesmärgil transporditeenuse ostmine	8	107 463,80	35 961,32	8 990,33	3,08%
Toidumesside, -festivalide või -laatade korraldamine ja nendel osalemine	71	643 619,85	245 070,78	22 279,16	20,99%
Toodete turustamiseks ja müügiedendustegevuste elluviimiseks vajaliku välitelgi ostmine, üürimine või rentimine	5	5 382,40	2 695,20	898,40	0,23%
Toodete turustamiseks vajaliku lao- või müügipinna parendamine	7	184 352,25	0,00	0,00	0,00%
Toodete turustamiseks vajaliku lao- või müügipinna üürimine või rentimine	9	222 628,54	183 443,60	45 860,90	15,71%
Toodete turustamiseks vajaliku seadme ostmine ja paigaldamine	69	169 353,20	35 599,39	4 449,92	3,05%
Toodete turustamiseks vajaliku tarkvaralahenduse ostmine	10	49 944,00	25 808,00	6 452,00	2,21%
Toodete turustamiseks vajaliku haagise ostmine või rentimine	8	61 900,47	2 346,44	1 173,22	0,20%
Taotlusvoor kokku:	315	2 910 123,42	1 167 483,80	160 860,90	100,00%

Allikas: PRIA

4 Toetuse saajate asukohajärgne analüüs

Heakskiidetud kaheksast taotlusest 6 pärinesid Võru-, Tartu- ja Harjumaalt ning igast nimetatud maakonnast kiideti heaks kaks taotlust. Lisaks on toetuse saajate hulgas ka üks taotleja Saaremaalt ning üks taotleja Jõgevamaalt.

Siinkohal tuleb juurde lisada, et toetuse abil tehtavad tegevused ei piirne ainult taotleja asukohaga, vaid võivad omada ka laialdasemat mõju. Kuna projektide sisuks on aidata kaasa põllumajandustootjate võimaluste kasvule oma toodangut turustada läbi omavahelise koostöö ning ühiste turustuskanalite loomise, siis sellest tulenevalt on projekti koondunud ellu viima tootjad eri maakondadest ning samuti on planeeritavad tegevused kavandatud toimuma üle Eesti.

5 Toetuse saajate juriidiline vorm

Vastavalt meetmele 16.4 võivad toetust taotleda järgnevad isikud.

- 1) Põllumajandusliku majandustegevusega tegelev ettevõtja äriseadustiku tähenduses, kes on põllumajandusliku majandustegevusega tegelenud vähemalt kaks taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastat ning kelle omatoodetud põllumajandustoodete või nende töötlemisel saadud toodete müügitulu kas koos või eraldi ületas mõlemal majandusaastal 4000 eurot ning moodustas mõlemal majandusaastal üle 50 protsendi kogu müügitulust. Antud ettevõtja peab taotlemisel kaasama projekti elluviimisesse veel vähemalt ühe eelpool nimetatud tingimustele vastava ettevõtja.
- 2) Mittetulundusühing või tulundusühistu, kelle põhikirjaline eesmärk on põllumajandustoodete või toidu turustamisvõimaluste arendamine ning kellel on vähemalt kaks ettevõtjast liiget, kes vastavad eelnevalt punktis 1 nimetatud nõuetele.

Meetme esimeses taotlusvoorus rahuldati kokku 8 taotlust, millest 5 esitati mittetulundusühingute ja 3 tulundusühistute poolt. Ühtegi ettevõtjate poolt esitatud taotlust selles voorus ei rahuldatud.

Kui vaadata määratud toetuse summat, siis jaguneb see üpris võrdselt mittetulundusühingute ja tulundusühistute vahel (MTÜ-del 577 173,79 eurot ja TÜ-del 590 310,01 eurot). Erinevus tuleb aga välja keskmise määratud toetuse summa puhul. Nimelt tulundusühistute puhul on selleks 196 770 eurot, kuid mittetulundusühingutel ainult 115 434,76 eurot.

Tabel 3

Ettevõtlusvorm	Rahuldatud taotluste arv	Määratud toetuse summa	Keskmine määratud toetuse summa heakskiidetud taotluse kohta
Mittetulundusühing	5	577 173,79	115 434,76
Tulundusühistu	3	590 310,01	196 770,00
Kokku	8	1 167 483,80	312 204,76

Allikas: PRIA

6 Meetme indikaatorid ja sihttasemete saavutamine

Meede 16.4 panustab järgmistesse maaelu arengut käsitlevatesse Euroopa Liidu sihtvaldkondadesse (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse nr 1305/2013 artikkel 5).

- Sihtvaldkond 3A: toormetootjate konkurentsivõime parandamine nende parema integreerimise abil põllumajanduslike toiduainete tarneahelasse kvaliteedikavade kaudu, mis annavad põllumajandustootjatele lisaväärtuse, kohalike turgude edendamise ja lühikeste tarneahelate ning tootjarühmade ja tootmisharude vaheliste organisatsioonide kaudu.

Tulenevalt sellest, millise sihtvaldkonna alt on meede programmeeritud, on ette nähtud Euroopa Komisjoni poolt kehtestatud kohustuslikud indikaatorid liikmesriikidele, mille kohta tuleb seire käigus andmeid koguda ja Euroopa Komisjonile esitada. Meetmel 16.4 on kolm kohustuslikult kogutavat väljundindikaatorit:

- 0.1. – „Riiklikud kulutused kokku“
- 0.9. – „Projektis osalevate partnerite arv“
- 0.17. – „Toetatavate koostööprojektide arv“

Tabel 4

0.1. (Riiklikud kulutused kokku – rahuldatud taotluste pealt)	0.1. (Väljamakstud riiklikud kulutused kokku)	0.9. (Projektis osalevate partnerite arv)	0.17. (Toetatavate koostööprojektide arv)
1 167 438, 80	0	67	8

Allikas: PRIA

7 Kokkuvõte

Meetme 16.4 „Lühikesed tarneahelad ja kohalike turgude arendamine“ raames on toimunud üks taotlusvoor, kus taotleti toetust 2 910 123,42 euro ulatuses ja määrati toetust 1 167 438,80 euro ulatuses. Kokku esitati 22 taotlust. PRIA rahuldab nendest 8 taotlust.

Toetuse saajate keskmine määratud toetuse summa I taotlusvoorus oli 145 935,48 eurot. Meetme eelarve jääk on taotluste rahuldamise järgi 2 832 561,20 eurot.

Kõige rohkem taotleti toetust tegevusteks, mille eesmärgiks oli üldsuse teadlikkuse suurendamine lühikeste tarneahelate ja kohalike turgude kaudu turustatavatest toodetest. Samuti taotleti rohkem vahendeid projekti juhtimisega seotud kulude katteks, toidufestivalidel- ja messidel osalemiseks või nende korraldamiseks ning turustatavate toodete müügiks vajalike lao- ja müügipindade rentimiseks. Vähem taotleti toetust näiteks toodete turustamiseks vajaliku haagise rentimiseks või ostuks ning turustamiseks vajamineva tarkvaralahenduse ostuks.

Toetuse saajatest 5 olid mittetulundusühingud ning 3 tulundusühistud.

Kuna on tegemist esimese taotlusvooriga ning väljamakseid pole aruande andmete esitamise kuupäevaks tehtud, siis antud analüüs tegevuste elluviimise andmeid ei sisalda.